

DEN NORSKE KIRKE-SKIEN PROSTI

Skien prost

Schweigaardsgt 11

3717 SKIEN

Tlf: 35589075

Faks: 35581181

E-post: gunnar.thelin@skien.kommune.no

Kirkerådet
PB 799 Sentrum
0106 OSLO

Skien 13.02.2018

Vår saksbehandler: Gunnar Thelin

Vår ref.: 17/00007-005

Arkivkode: 008

Justering av hovedgudstjenesten og alminnelige bestemmelser – høringsbrev

Jeg viser til brev fra Kirkerådet datert 05.01.2019. Som prost er jeg ikke høringsinstans, men velger å sende inn et hørings svar. Vi har drøftet høringsbrevet på tjenestekonferanse for prestene i prostiet, men dette svaret står for Prostens regning.

Overordnet

Det er viktig med en kontinuerlig erfaringsdeling mht. hovedgudstjenesten(es) innhold og funksjon. Det er godt at noe ligger relativt fast i et tid hvor det meste ellers skiftes oftere og oftere, men samtidig må oppvoksende «slekter» raskt kunne få komme fram med sine synspunkter.

Jeg kjenner og forstår den avgjørende utfordringen mellom valgfrihet/variasjon og fasthet/gjenkjennelighet. Den er, som det påpekes, selvsagt umulig å få et endegyldig svar på. Mye er likevel avhjulpet ved noe mindre valgfrihet i den liturgiske musikken.

Det er store, store forskjeller i menighetene i Den norske kirke. Det gjelder tradisjoner, oppslutning, bemanning, kirkebygg mm. Men det er EN utfordring som jeg mener går igjen i de fleste, bortsett fra de som har betydelig tilsig av studenter, og det er at generasjonen 20-45 stort sett er fraværende ved dagens hovedgudstjenester(er). Jeg har forstått på mine kontakter i denne generasjonen at det i mange menigheter også har med gudstjenesteformen/type gudstjeneste å gjøre. Etter at kristendomsfaget ble endret i norsk skole, er kunnskapsnivået om vårt liturgiske liv og kjennskapet til salmer som f.eks. «Så ta da mine hender», «Vær meg nær, o Gud» osv. blitt skremmende svakt. **Min viktigste tilbakemelding er derfor at rammene for liturgien for hovedgudstjenesten må være så vide at denne gruppen lokalt kan skape sin egen hovedgudstjeneste, f.eks. til bruk et par ganger i måneden der det er regelmessig gudstjeneste.** Dette vil bli en hovedgudstjeneste som lokalt endres relativt ofte, da «slekt følger slekt» ganske raskt. Jeg finner ikke dette synspunktet ivaretatt i høringsdokumentet.

Høringstema 1

- a. Gudstjenestelivet i Den norske kirke har klart blitt mer variert, noe som ikke er uproblematisk når vi reiser så mye som vi gjør. Men engasjementet rundt gudstjenestene har økt betydelig.
- b. Skien menighet har gudstjenestene i en av landets største kirker. Den ene hovedgudstjenesten er derfor liturgisk sett ganske stram og sang/musikkinnslag skal tilpasses liturgien. Reformen åpnet for involvering og deltakelse som selvsagt er en «belastning» for prest og kantor i forberedelsen, men som er meget vellykket mtp. gjennomføring og variasjon i gudstjenesten. Vår andre hovedgudstjeneste, en ren barnegudstjeneste, har fornyet menighetens felles opplevelse av gudstjeneste med alle generasjoner i full aktivitet. Her savner vi kun en nattverd liturgi hva alle/barna bærer liturgien (f.eks. ved å bruke gjentakelse).

Noen av prostiets kirker har ganske små gudstjenesteforsamlinger, få dåp og lavt gjennomsnittstall for nattverdgjester. Skal fellesskapet styrkes i disse deler av menighetene, må det være en klar åpning for å lokalt lage enkle hovedgudstjenester med og uten nattverd. Jo mere som strammes inn og gjøres obligatorisk, jo vanskeligere blir det å få til en god deltakelse av menigheten/de som kommer til gudstjeneste i disse kirkerommene.

- c/d. Som skrevet ovenfor er jeg mest opptatt av at liturgien ved hovedgudstjenesten slipper så fri at visse aldersgrupper kan lage sin egen liturgi/ordning. Hvis ikke dette skjer, spår jeg en fortsatt nedgang i deltakelse. Det er faktisk bare EN menighet i vårt store prosti som lykkes å nå denne aldersgruppen, og de har en klart stedegen hovedgudstjeneste. Dette kan også ha positiv innvirkning på de som lurert på om de skal ha dåp eller ei.

Høringstema 2

I tråd med mitt hovedsynspunkt må biskopene få tilstrekkelig myndighet til å gi menighetene dispensasjon for å lage **hovedgudstjenesteordninger som er tilpasset gruppen 20-45 år**. Jeg liker ikke uttrykket «som avviker fra gjeldende ordning» (s. 11). Et avvik får raskt et B-stempel på seg. NB. Vi har rutiner for avvik og avvikshåndtering i kirken også!

Høringstema 3

Jeg leser at det brukes en del «energi» på forholdet *forberedelse, inngangssalme og hilsen*. Jeg mener at Prosten har må kunne få fullmakt til å gi respons hvis prest og menighet sklir ut med mye informasjon osv. Ingen grunn til å skrive for mye om slikt i en ordning for hovedgudstjenesten. Det virker unødig styrende.

3c: Ledd 2: *Inngangssalme*. Litt pussig at Nemda ennå ikke har lært av Modeus sine «systemfeil»:

Ved en del gudstjenester vil dette at «alle» står virke dirkede ekskluderende. Barn, fysiske handicappede og en del eldre som heldigvis blir hentet til felles gudstjeneste. Et het unødvendig forslag. Og tullete at menigheten skal stå ved nådeord og sette seg før resten av hilsenen.

3e: Ledd 4: *Samlingsbønn*. Greit at dette blir valgfritt. Det er dette leddet som fungerer best teologisk som en bekreftelse på at vi er skapt i Guds bilde og at det betyr noe for Gud at vi kommer sammen for å bekjenne og tilbe, lytte og be.

3f: Ledd 5: *Synsbejennelsen*. Det er vanskelig å forstå etter et år med reformasjonsfeiring at muligheten til å innlede denne ikke har med «tilgivelsen»: *La oss bøye oss for Gud, bekjenne våre synder og be om Guds tilgivelse*. Poenget teologisk er ikke bejennelsen, men troen på tilsagnet om tilgivelse. Det er derfor flott at coram Deo-perspektivet nå er bedre ivaretatt. Ut fra dette perspektivet er det ikke galt om vi også kan bekrefte Guds vilje til tilgivelse FØR vi bekjenner. Teologien i 1.Joh 1 går på erkjennelse og bejennelse av synder. Å bruke 1 Joh 1,9 før synsbejennelsen både utfordrer menigheten til å erkjenne, minner oss på at vi står overfor Gud og gir et løfte om en nådig Gud. NB. Guds barmhjertighet er stor, ja, men den er både i Salme 119 og i den kristne kirke knyttet til at vi prøver oss på Guds lover og forskrifter

3g: Ledd 6: *Bønnerop Kyrie*. Jeg opplever det **unødvendig** at dette leddet gjøres obligatorisk.

3h: Ledd *Lovsang gloria*. Erfaringen fra menigheter jeg kjenner er at her må det gis **stor valgfrihet**.

3i: Ledd *Dagens bønn*. Ingen grunn til å stramme inn på dagens ordning.

Høringstema 4

4c: Ledd 12: *Evangelium*. For de menigheter som har evangelieprosesjon har halleluja-omkvedet blitt en vakker lovsang som tyrker evangeliet. Fint at det «lovliggjøres» det vi har drevet med: Alternativt vers i fastetida, f.eks. et refreng fra en bibelsk salme. Hvorfor ikke gjøre dette mulig også ved høytider som jul? NoS 912/913. Men hvorfor gjøre det obligatorisk? Vil fungere svært dårlig i menigheter hvor det kommer under ti til gudstjenesten.

4.1: Ledd 17 *Forbønn for kirken og for verden*. Godt at forbønnen er blitt en del av Ordets del. Men en forståelse av ordo kan ikke bli så rigid at ikke bønnevandring og nattverdfeiring kan tas samtidig. Som ett eksempel: Vi har fått til en økumenisk pinsedagsgudstjeneste som samler nesten 500 mennesker. Vi har tre-fire nattverdstasjoner og fire bønnestasjoner i tillegg. På den måten klarer vi å få sirkulert nesten alle sammen mens vi synger lovsanger, har forbønn for den enkelte ved alterringer, egne bønnegrupper, lystenning, misjonsstasjon osv. Både liturgisk og tidsmessig fungerer dette svært godt. Tilsvarende ved store hovedgudstjenester med barn og hovedgudstjenester med ungdom.

Språket i bønnene er blitt betydelig bedre.

Høringsspørsmål 5

5b. Kropp og legeme. Her er jeg pragmatisk. En gudstjenesteordning skal ikke provosere mht. språk, gjerne mht. innhold hvis det er bibelsk forsvarlig. Her må det gis full valgfrihet både i liturgi og i tildelingsordene. Ikke alle klokkere/utdelere er komfortable med «kropp». I våre dager med «kroppshysteri» mm. kan det være OK for noen at «legeme» brukes.

5c: Ledd 18: *Forberedelsen av måltidet*. Godt at det trekkes inn i nattverddelen

5d: Ledd 19: *Takksigelse og bønn*. «Takksigelse» er vel kanskje et ord som nå bør gå ut av bruk? I hvert fall hvis «legeme» er språklig utdatert.

5e: Ledd 19 og 20. Det må være valgfritt hvor mye menigheten skal være med å svare i de enkelte ledd. Noen steder fungerer dette svært dårlig allerede i dag. Altså full valgfrihet her.

5k: *Nattverdbønn E*. Jeg forstår skifte fra «familie» til «venner», tror jeg. Men to ting taler i mot: Det ene er behovet for å styrke nettopp «familien», ikke bare som begrep, men som sosial størrelse – også i en menighet. Men det viktigste er at dette er en bønn til den hellige Gud. Og HAN er vi ikke «venner» med, Han skal «frykte og elske», men vi tas for Jesu skyld inn i hans store «familie» = den kristne menighet. «Venner» utvanner forståelsen av hva en menighet er og er i Bibelen knyttet til JESUS. Johannes stresser at disiplene og deres etterfølgere er JESU venner!! **Dette må være en glipp og må rettes opp.**

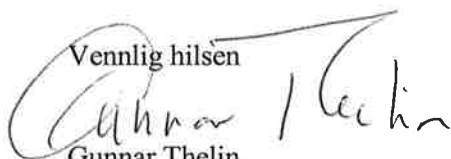
Høringsspørsmål 6

Nattverdbønnene. Her er det gode forslag. Den nye og korte (G) fyller et behov.

Høringsspørsmål 7

Ledd 22: *Salme*. Se min kommentar til inngangssalmen. Valgfrihet mht. kroppsstilling.

Vennlig hilsen

Gunnar Thelin
prost